

[Landbrugsministeren.]

Med hensyn til det, om jeg så må sige detailspørgsmål, der er rejst, om man bør forhindre kommunerne i at vælge klitvæsenpersonale ind i sandflugtskommissionerne, vil jeg sige, at hensigten er at skabe størst mulig uvildighed, men hvis man ikke herfra har betænkeligheder, er mine betænkeligheder på dette punkt nemme at overvinde.

Jeg forstår udmærket, at man ønsker en grundig behandling af det foreliggende lovforslag, men jeg vil endnu en gang understrege, at selve det principielle i lovforslaget er i overensstemmelse med gældende lovgivning, og det skulle derfor ikke være vanskeligt at forhandle sig til enighed om forslagets enkelte bestemmelser i det udvalg, som jeg formoder nu må nedsættes.

Jeg takker for behandlingen her og tilsiger min medvirken i udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Evald Kristensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3169, fremsættelsen i tidenden sp. 3351).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Bladt: Jeg finder anledning til at takke den højtærede landbrugsminister for det lovforslag, der her er fremsat til behandling. Det er min opfattelse, at dets gennemførelse indebærer løsningen af et betydningsfuldt problem.

I 1959 gennemførtes en række væsentlige ændringer i lovgivningen om opførelse af

og udlån til arbejderboliger på landet. Der gennemførtes en forenkling af statslånsordningen derved, at jordkøbslån og byggelån blev slået sammen til ét lån, og i forbindelse hermed blev lånets afdragstid sat ned fra 141 år til 60 år. Hvor der før i loven var en gradvis aftrapning af de årlige ydelser, blev der nu indført en annuitetsydelse for lånets løbetid. Dette var teknisk muligt, uden at der skete nogen væsentlig forhøjelse af terminsydelsen. Imidlertid er disse nye bestemmelser kun gældende for huse, der er bygget i finansåret 1959-60 og derefter. Det samme gælder for den adgang til prioritering foran statslånet, som blev gennemført.

Det var under behandlingen af disse problemer, at jeg sidste år ved de pågældende lovforslags første behandling i det høje ting rejste spørgsmålet om adgang til at indføre et tillægslån i ældre arbejderboliger med den hensigt at gøre det muligt for ejerne at gennemføre tiltrængte forbedringer og moderniseringer. Jeg gav udtryk for, at det ikke var afgørende, under hvilken form en sådan mulighed blev lovfæstet, og nævnte bl. a. den prioriteringsordning, der blev skabt for det fremtidige byggeri.

Den højtærede landbrugsminister gav udtryk for velvilje og forståelse over for problemet, og som vi ved, blev resultatet, at dette spørgsmål kom til overvejelse og behandling i kommissionen af 1957, som også har behandlet statshusmandsloven.

I kommissionsbetænkning nr. 3 er der gjort udførlig rede for kommissionens overvejelser, og det lovforslag, som vi her behandler, er i overensstemmelse med kommissionens forslag. Der er grund til også at takke kommissionen for den positive løsning, man har fundet frem til.

Lovforslaget går ud på, at der nu åbnes adgang til at indføre kreditforenings- og sparekasselån som førsteprioritet, mod at statslånet rykkes tilbage, dog således at den samlede belåning holdes inden for rammerne af ejendomsskylden. Det er en rimelig ordning særlig for de ældre arbejderboliger, der er opført for 15-20 år siden, og hvor restlånet er af meget beskeden størrelse og terminsydelsen tilsvarende lille; her bliver der nu adgang til at gennemføre betydelige forbedringer af huset, uden at ejerens økonomiske forpligtelser bliver sær-

[Bladt.]

lig tyngende. Det kan også med nogenlunde sikkerhed siges, at staten ikke pådrager sig nogen risiko ved, at statslånet rykkes tilbage.

For dem, der vil optage lån efter den foreslåede ordning, er det dog en betingelse, at de går med til en konvertering af statslånet, hvorved jordkøbslån og byggelån bliver lagt sammen til ét lån, afdragstiden bliver afkortet, og rente- og afdragsvilkårene forbliver helt de samme som efter de bestemmelser, der blev vedtaget i 1959 for det nye byggeri. For øvrigt indeholder lovforslaget en bestemmelse om, at den nye ordning også fremtidig skal gælde i tilfælde af ejerskifte.

Jeg nærer ikke betænkelighed ved at give tilslutning til den nye låneordning, da dens økonomiske konsekvenser er særdeles lempe-

I lovforslaget foreslås en ny affattelse af lovens § 22, hvori der findes nogle nye bestemmelser vedrørende ejerskifte, som er forskellige, alt efter i hvilket tidsinterval ejendommen er opført. Jeg finder det hensigtsmæssigt at se nærmere på disse bestemmelser i det udvalg, som jeg senere agter at foreslå lovforslaget henvist til. Jeg vil dog gerne udtale min tilfredshed med, at der nu bliver adgang for køberen til at overtage hæftelsen for renteefterbetalingskravet som en del af købesummen.

Jeg vil dernæst gerne gøre et par bemærkninger om et spørgsmål, som jeg også kort nævnte under forhandlingen sidste år, nemlig at der rundt om i landkommunerne findes et betydeligt antal arbejderboliger, som ikke hører ind under denne lovs rammer, men for hvilke det også var særdeles ønskeligt at åbne adgang for en lånemulighed med samme formål som for husene under denne lov. Det fremgår af kommissionsbetænkningen, at det ærede medlem hr. Carl Petersen har peget på dette problem i kommissionen, som imidlertid ikke har taget stilling til problemet med den begrundelse, at det falder uden for kommissoriet, men som dog ønsker over for regeringen at pege på, at problemet er til stede og lejlighedsvis burde undersøges. Jeg vil gerne ved denne lejlighed bringe spørgsmålet i erindring, og jeg vil understrege, og det er min bestemte opfattelse, at der

hos mange mindrebedrøvede er et behov for en sådan lånemulighed. Naturligvis er jeg klar over, at det kræver en forudgående undersøgelse og forskellige overvejelser både med hensyn til hvilke huse der kan komme i betragtning, og under hvilken form der fra lovgivningens side kan skabes en lånemulighed. På den måde skulle problemet vel kunne løses med god vilje. Måske kan der drages erfaringer fra tidligere lovgivning af denne karakter. Jeg vil meget gerne høre en udtalelse af den højtærede landbrugsminister om dette spørgsmål, og det skulle glæde mig, om der snarest kunne komme realitetsforhandlinger i gang til løsning af problemet.

Endelig vil jeg gerne benytte lejligheden til at fremføre nogle få betragtninger over den lovgivning, som vi her beskæftiger os med.

Siden lovens tilblivelse i 1938 har der været en enestående enighed mellem alle politiske partier om denne lovgivnings principper og formål. Under behandlingen af den årlige udlånslov er det blevet gentaget gang på gang, at det er en virkelig god lov, gennem hvilken der er fremskaffet mange både gode og billige boliger. Vel er der fra tid til anden gennemført ændringer, som skønnedes hensigtsmæssige, men selve hovedprincipperne er der ikke rokket ved.

Nu er det imidlertid forbi med denne enighed. Ved behandlingen af udlånsloven for nylig kunne venstre og det konservative folkeparti ikke stemme for lovforslaget ved tredje behandling. De 2 partier gav ved de stillede ændringsforslag udtryk for, at de ønskede gennemført en anden finansieringsform, det vil sige, at de ønskede det hidtidige økonomiske grundlag for loven forrykket. Det er da vist berettiget at spørge: hvad er den virkelige motivering for denne ændrede principielle indstilling? Jeg synes ikke, man kan klare dette spørgsmål bare med at henvise til de 2 partiers fælleserklæring af 4. oktober 1959.

Man ændrer normalt en lov, når den ikke længere svarer til sit oprindelige formål; men hvorfor skal man ændre en lov som denne, når det fra alle sider anerkendes, at den virker fuldt tilfredsstillende? Jeg fristes til i denne forbindelse at gentage en vending, som det ærede medlem hr. Vagn Bro brugte i går fra denne talerstol under be-

[Bladt.]

handlingen af et andet lovforslag, hvor det ærede medlem sagde, at man kun bør ændre og reformere det, der er dårligt. Denne betragtningsmåde er jo helt rigtig; det er blot beklageligt, at de 2 partier ikke kan se dette i denne lovgivning.

Vi har jo ganske vist hørt bemærkninger om, at landarbejderne egentlig har det helt godt nu, og at lovens vilkår er for gunstige, særlig i sammenligning med vilkårene efter den almindelige boliglovgivning. Til dette sidste vil jeg gerne sige, at jeg erkender, at der er en betydelig forskel i vilkårene i de 2 former for byggeri. Men hvis der skulle ske en tilnærmelse, ville det så ikke være rigtigst at rette på boliglovgivningen, hvor den private spekulation breder sig i uhyggelig grad?

Må jeg dernæst sige, at selv om forholdene efterhånden har bedret sig for arbejderne ude på landet, kan det vist ikke bestrides, at det stadig er den kategori af lønarbejdere, som har de mindste årsindtægter, og som økonomisk er dårligst stillet. Endvidere må formålet: at bevare arbejdskraften til landbruget, dog stadig gælde. Dette formål fremmer man ikke ved at fordyre disse landarbejderboliger.

Mit parti har altid været rede til at forhandle om rimelige ændringer i denne lovgivning, men vi vil ikke være med til at forringe den på afgørende måde.

Jeg skal med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til en velvillig behandling.

Niels Eriksen: Vi har jo nylig behandlet et lovforslag om udlån til arbejderboliger på landet, og det lovforslag, som her foreligger, er en naturlig følge af den forenkling, der er sket for låntagere, som har fået lån efter den 1. april 1959, idet der er givet disse låntagere adgang til optagelse af private lån med prioritet forud for statslånet, når der er sikkerhed for dette inden for ejendomsværdien. Jeg synes, det er ganske naturligt, at der åbnes en tilsvarende adgang

for tidligere låntagere, og vi ser med sympati på, at det sker. Vi er udmærket klar over, at disse ejerskifter kan volde visse vanskeligheder, og jeg er lidt betænkelig ved det skøn, der ved § 22 tillægges administrationen. Jeg vil håbe, at dette skøn altid må blive anlagt på en fornuftig måde.

Der er en bestemmelse, som — i forbindelse med det nordiske samarbejde — vil afstedkomme, at nordiske statsborgere nu alle får samme vilkår, og det kan vi fuldt ud tiltræde.

Det ærede medlem hr. Bladt var inde på en hel del betragtninger, som jeg synes havde hørt hjemme, da vi behandlede udlånslovforslaget, og som ingen som helst relation har til det lovforslag, vi her behandler. Jeg skal derfor ikke komme nærmere ind på det ærede medlem hr. Bladts betragtninger. Vi har givet motiveringen for vort standpunkt, da vi behandlede det nævnte lovforslag, og derfor skal jeg ikke gøre mere ud af dette.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

H. C. Toft: Forslag til lov om ændring i lov om opførelse af arbejderboliger på landet har ud over at indføre redaktionelle ændringer i den tidligere lovgivning til formål at gøre det muligt også for ejendomme opført før den 1. april 1959 at optage kreditforeningslån eller andre lån forud for statslånet, når resthovedstolen af statslånet og andre foranstående prioriteter ikke overstiger ejendomsværdien. Denne mulighed er åbnet for landarbejderboliger opført efter lovændringen i fjor, altså efter den 1. april 1959. Det er kun rigtigt og rimeligt, at der nu også åbnes adgang for dem, der har opført landarbejderboliger i henhold til tidligere bestemmelser, til at foretage en sådan forudprioritering, og det er også rigtigt at åbne mulighed for en konvertering fra den gamle låneordning til den nugældende, når de pågældende ejere ønsker det.

Selv om vi under statshusmandslovens behandling har givet udtryk for, at vi ikke

[H. C. Toft.]

fandt jordlovsudvalgets muligheder for at ændre rente- og afdragsvilkårene for lånene ved ejerskifter rigtige, vil vi ikke modsætte os, at man her gennemfører regler af denne art, når lignende regler og muligheder allerede gælder for dem, der erhverver en landarbejderbolig opført efter lovændringen sidste år, altså for de boliger, der er bygget efter den 1. april 1959.

Det ærede medlem hr. Bladt fremdrog synspunkter, vi havde givet udtryk for, og talte om det ændringsforslag, vi stillede til udlånslovsforslaget. Det rette tidspunkt for det ærede medlem hr. Bladt til at drage disse synspunkter frem på var dengang vi behandlede udlånsloven; det ærede medlem skulle på det tidspunkt have tænkt sig om og fremført dem. Jeg finder ikke anledning til på ny at gå ind i en debat om dette.

Axel Sørensen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Kirkegaard, er forhindret i at være til stede, skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag.

Lovforslaget betyder en ligestilling for ældre arbejderboliger med de nye arbejderboliger, der bygges efter 1. april 1959, og hvorom vi gennemførte en lov i forrige samling.

Det foreslåede betyder, at ejere af ældre arbejderboliger nu kan konvertere det statslån, der er indestående i en sådan bolig, og kan optage lån i offentlige penge- og låneinstitutter forud for statslånet inden for den ramme, der omfattes af panteværdien af en sådan arbejderbolig. Afdragstiden kan ikke udstrækkes over 60 år.

Jeg vil gerne henstille til administrationen, at man ikke gør konverteringsbestemmelserne for vanskelige for de ejere, der, når loven er vedtaget, ønsker at gøre brug af dem. Det vil jo vise sig, at de forskellige love, der omfatter bygning af arbejderboliger, bestemmelser om lånestørrelser og lånetyper, rent administrativt måske kan give anledning til vanskeligheder for de låntagere, der gør brug af dem, men jeg henstiller som sagt, at man går frem på en lempelig og enkel måde.

Hensigten med konverteringen er jo at give den nuværende eller den kommende ejer mulighed for en forbedring af boligen. Når lovforslaget er gennemført, er der sket

en ajourføring, som er ønskelig, og som vil markere nogle tiltrækkende vilkår, der muliggør boligbyggeri af god beskaffenhed og til en billig pris for mindrebemidlede, samtidig med at spekulationen holdes ude.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale det foreliggende lovforslag.

Kristian Kristensen: Retsforbundet betragter de foreslåede ændringer i bestemmelserne om finansiering af landarbejderboliger som et fremskridt og skal tilsige velvilligt medarbejderskab ved lovforslagets behandling.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg vil gerne takke samtlige ordførere for deres tilslutning til lovforslaget.

I anledning af det spørgsmål, der er rejst af det ærede medlem hr. Bladt, vil jeg tilføje, at jeg er opmærksom på, at der er et problem med gamle landarbejderboliger, som ikke falder ind under denne lov. Det ville være meget ønskeligt, om man kunne finde frem til udlånsmuligheder, så at også disse boliger kunne forbedres, hvilket i høj grad tiltrænges. Jeg er parat til at overveje, under hvilke former vi kan løse dette spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Bladt: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: På grund af boligministerens sygdom skal jeg lade de følgende sager på dagsordenen udgå. Der er derefter ikke mere at foretage i dette møde.

Medlemmer af folketinget Ninn-Hansen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Per Federspiel, Poul Møller, Sønderup, Poul Sørensen og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om besparelser i udenrigsministeriets administrationsomkostninger.

[Formanden.]

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet. (Vedrørende behandlingsinstitutioner for alkoholskadede) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Sandau har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren for offentlige arbejder søge udvirket, at regningerne for benyttelsen af rigstelefonen overføres til den almindelige telefonregning, eller i modsat fald udvirke, at betalingsfristen udsættes til efter den 1. i den påfølgende måned?“ Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til klitlov.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om statsgaranti for lån til tørkeramte landmænd.

6) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1957-58.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i biografteaterloven. (Bevillingsafgift).

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om styrelsen af statens hospitalsvæsen for sindslidende.

9) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1951 vedtagne konvention nr. 100 om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi.

10) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1958 vedtagne konvention nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Mødet hævet kl. 14¹⁵.

72. møde.

Fredag den 11. marts kl. 13.

Formanden: Medlem af folketinget Anders Andersen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil finansministeren på baggrund af den protest, som venstre i Mariagerkredsen har rejst i anledning af udnævnelsen af skatterådsformanden i Hobro skattekreds, begrunde, efter hvilke saglige hensyn valget er foretaget? Finder finansministeren det ikke rimeligt, at også amtsskatterådene får en alsidig erhvervs-mæssig sammensætning som fastsat i loven for skatterådenes vedkommende?“ Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

I skrivelse af gårs dato anmoder handelsministeren om, at der må blive foretaget